

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

שלח
גליון מא (רמ)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וארבע לבריאה

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

טענת המלאכים למה כשעלה למרום (גליון) ד

ר מ ב ם

הערות להרמב"ם ספר היד הל' תלמוד תורה ד
ציונים ומפתחות ללקו"ש על הרמב"ם ו
הערות ברמב"ם ספר היד הל' שבת ח
כנ"ל כז
כנ"ל הל' נשיאת כפים יא
נוסח ברכה אמצעית בחוש"מ (גליון) כז

נ ג ל ה

המוציא מרה"י לרה"ר בשבת בשכחת חפץ (גליון) יג
הערה בשו"ע אדה"ז סל' תע"ב בדין נשים בהסיבה (גליון). טו
ברכת התורה על שיעור בראדיא (גליון) יז

ש י ח ו ת

מאמרי רבותינו נשיאינו אינם שייכים ל"המשך" המאמרים -
דתקופה זו יז
נמנע הנמנעות אצל הקב"ה יז
י"ג בריתות לשיטת הירושלמי יח
פסקי דינים מספר הרמב"ם יט
לעתיד לבוא - "מעשה גדול" יט
ברכת הפירות במדבר כ
בביאור הרמב"ם גטל לגגו של חל"ת וכו' כ
לימוד הרמב"ם באופן הפשוט כא
המ"מ דאין משיחין בדבור בשעת כתיבת ס"ת כא
קשר ספר היד לספר הזהר כב

ש ו נ ו ת

עיבוד עורות ע"י אינו יהודי כב
הערה במפתח מאמרים תקס"ו כה
הערה באיגרות קודש לאדמו"ר מהוריל"צ. כו

הד' לשונות ד"והצאתי" וכו' נתקלימו בכל בני"י חוץ -
מ"והבאתי" כו.....

ה י ו ם י ו ם

הערות ללוח היום יום כז.....

ל ק ו ט י ש ל ח ו ת

א. בנוגע למה שהעיר הת' ב.מ. בגליון מ' אות ב' בענין מ"ש בלקו"ש חלק ח"י שיחה א' דחג השבועות.

דאד"ש שואל שם על המפרשים המבארים את תשובת משה למלאכים, שביקשו מה' תנה הודך על השמים, שזה מצד דינא דבר מצרא שלפירוש שלהם העיקר חסר מן הספר.

וע"ז שאל הת' הנ"ל שלכאורה טענת המלאכים שמבארים שזה משום דינא דבר מצרא, לכאורה זה לא כתוב העיקר חסר מן הספר ומדוע אד"ש לא שואל גם על זה, ובפרט שמטענת המלאכים מובן שטענתם היתה "מה לילוד אשה בינינו", וכן טענו אתה מבקשה ליתנה לבשר ודם, א"כ רואים שזהו מצד הפחיתות ולא מצד דינא דבר מצרא. ע"כ שאלתו.

ואפש"ל בהקדים שאלה בתשובת המלאכים, "מה לילוד אשה בינינו", דלכאורה מה החיסרון שבדבר שילוד אשה יהי' ביניהם, ואפי' אם נאמר שכן יש חסרון, צריך להבין דהלא המלאכים הם בתכלית הביטול, שהם בטלים למשלח, וכמ"ש בתניא פ"ו "בין בפועל ממש כמלאכים עליונים" שהם בפועל בביטול גמור, וא"כ מה מקום לטענתם מה לילוד אשה בינינו, וכן המשך טענתם אתה מבקשה ליתנה לבשר ודם?

ולכן צריך לומר שהבעי' של המלאכים הי', הדין-תורה שמצד דין תורה הרי שיש דין של בר מצרא, וא"כ אנו קודמים, ולפי"ז יובן שזה לא הי' מצד הגאווה שלהם ח"ו.

שאל משה אליטוב

- תות"ל 885 -

ר מ ב " ם

ב. הערות לרמב"ם ספר היד החזקה הלכות יסודי התורה:

פ"א הל' ז' מהל' תלמוד תורה: מקום שנהגו ללמד תורה שבכתב מותר ללמד בשכר, ע"כ. מבואר ברמב"ם שמותר ללמד תורה שבכתב בשכר ע"י בגמ' נדרים (ל"ז, א) דמותר לקחת שכר על מקרא דהוא או משום שכר שימור או משום שכר פיסוק טעמים ומהרמב"ם משמע דבכל אופן, עי' ירושלמי (נדרים פ"ד ה"ג) דמשמע שמותר בכל ענין עי' בספר שלמי מרדכי שם.

פ"א הל' י': עד אימתי חייב וכו' וכל זמן שלא יעסוק בלמוד הוא שוכח: עי' בשו"ע הרב הל' ת"ת פ"ב ס"ק ז' דחיוב לימוד תורה שבע"פ הוא לחזור באופן שיזכור ואפילו שעוסק

בת"ת ואינו מסיר ד"ת מלבו הרי זה עובר ומתחייב בנפשו אי
אינו חוזר על לימודו כראוי ואפילו ההלכות הקלות לזכור
ואפשר שזהו כוונת הרמב"ם.

שם הל' י"ג-י"ד: אשה שלמדה תורה יש לה שכר וכו'; ע"כ.
עי' בחידושים וביאורים לש"ס (מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
שליט"א) סי' כ"ז בענין נשים בתלמוד תורה.

פ"ב הל' א': מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה
ומדינה ובכל פלך ובכל עיר ועיר וכו', ע"כ. עי' שו"ת
אגרות משה (יו"ד ח"ג סי' ע"ה) בדבר התינוקות שצריך
להוליכם ללמוד וטוב יותר לתינוקות לענין הלמוד להוליכם
למקום אחר שם באים מהורים בני תורה ויראי ד' אבל כשיוליכו
הבני תורה ויראי ד' שם יש לחוש שיתבטל לגמרי הת"ת במקום
הראשון כי נשארו רק מעט ילדים, וכתב שם דעד שיהי' התינוק
בן ז' שנה שהטירחא להוליכו למקום רחוק יותר גדול וכו'
וגם אין ההפסד גדול לפניו כ"כ כשלא ילמד כ"כ, ויקימו
במה שאפשר תקנת ר' יהודה בן גמלא (היינו להושיב מלמדי
תינוקות) אבל אחר ז' שנה שהפסד של התינוקות כשלא ילמדו
היטב הוא גדול וגם התורה לפני תינוקות של ז' שנה כבר יש
להשפיע הרבה יש להם להוליכם למקום אחר ואין להם לוותר
תועלת בניהם בשביל קיום ת"ת וכו' ע"כ.

שם הל' ד': אשה לא תלמד תינוקות מפני אבותיהם שהם
באים אצל בנים, ע"כ. עי' שו"ת אג"מ (שם סי' ע"ג) בענין
שבמדינה זו לוקחים נשים למורות ואין מוחין בזה עי"ש
דבשעת הדחק גדול כיון דאין חשש יחוד דאיכא הרבה מלמדים
עי"ש ומסיק אבל שלא בשעת הדחק גדול אין ליקח אשה ללמד
לילדים גדולים ואין חלוק בין צעירות לזקנות, עכ"ל.
(ובאמת יש ליזהר בזה שהמלמדין אפילו לתינוק יהא אדם בן
תורה וירא שמים שיכול להשפיע יראי שמים ועוד).

הל' עכו"ם פ"ג הל' י"א: וכן לצור דמות חמה וכו'
שנאמר לא תעשון אתי (שמות כ') לא תעשון כדמות שמישי
המשמשין לפני במרומ וכו', ע"כ. השאלה נוגע לעשות פרוכת
שרקום עליה צורת אריות מצד לוחות שכתוב בהם עשרת הדברות
וכן יש לשאול אם מותר להקים על ההיכל של ארון הקודש
מלמעלה צורת אריות -

עי' שו"ת דברי יציב (ממו"ר הגה"ק אדמו"ר מצאנז
קליוזנבורג שליט"א) בח"ב סי' י"ח שמבאר באריכות גדולה
ענין זה, ומיישב מנהג העולם שעושין כן.

ואציין המראה מקומות בענין זה, עי' אור זרוע (מס'
ע"ז סי' י"ג), ב"י בשו"ת אבקת רוכל (סי' ס"ג), חיד"א
בשירי ברכה (יו"ד סי' קמ"א אות ג'), שו"ת מעשה אברהם

(יו"ד סי' ל"ה), שו"ת מערכי לב (או"ח סי' ט'), שו"ת נהרי אפרסמון (יו"ד סי' קי"ח) שו"ת פרי השדה (ח"א סי' ס') שו"ת מחנה חיים (יו"ד ח"ב סי' כ"ט ח"ג סי' טו), משיב דברים (סי' ק"ה) שו"ת דברי מלכיאל (ח"ו סי' ב') שו"ת ישכיל עבדי (יו"ד סי' ה' ח"ב סי' ט') שכתבו לאיסור, אבל עי' בשו"ת דברי יציב שם שמישב מנהג העולם.

פ"ד הל' א': מדיחי עיר מישראל הרי אלו נסקלין וכו', ע"כ. עי' במנחת חינוך שהקשה היאך שיין עונש בעיר הנדחת הא הוי עדות שא"א יכול להזימה דהא מבואר בגמ' מלקות לו ולא לזרעו (כמבואר שם לענין בן גרושה וכו') ועם נזים העדים שהעידו שזהו עיר הנדחת צריך להרוג את בנייהם דהא צריך כאשר זמם לעשות והם העידו על העיר ולא אפשר משום לו ולא לזרעו.

ושמעתי תירוץ ממו"ר הרה"ג ר' גדליהו שור זצוק"ל ראש הישיבה דמתיבתא תורה ודעת ובית המדרש עליון, דיש לחלק דלגבי עיר הנדחת מה שהורגין אח"כ זרעו משום שדין הוא דעיר הנדחת צריך להרוג את כל העיר ועל מה שרוצה לעשות רק שם עיר הנדחת ואח"כ יש דין דהורגין כל העיר משא"כ בבן גרושה זהו גופא מה שאומרין בן גרושה נוגע לזרעו משא"כ. הכא זהו דין תורה על עיר הנדחת שהורגין כל העיר אבל הגדת עדות הוי רק על האב גרידא והריגת הבן מחמת העיר ויל"ע.

שם הל' ו': עי' צפנת פענח על התורה פרשת וישלח דמבאר כל הענין של סדום דהוי דין עיר הנדחת והוי כל העונשים של עיר הנדחת עי"ש.

פרק ד' הל' ו': ומכים את כל נפש אדם אשר בה לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה וכו', ע"כ. יש לעיין כמה שיעור טף מיירי הכא ואי מיירי אפילו בקטנים שלא עבדו.

הרב דוד יהודה ווילליגער
- ראש הכולל תורה ודעת -
- ברוקלין נ.י. -

ג. לתועלת הרבים מביאים אנו בראש הקובץ 'ציונים ומפתחות' לביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א - ממה שנדפס בלקו"ש - על שיעורי הרמב"ם הנלמדים לשבוע (העבר ו) הבע"ל.

המערכת

הלכות שבת

פרק י"ח הלכה כח: "המוציא פחות מכשיעור בכלי פטור":
לקו"ש חיל"ז ע' 48, חיל"ט ע' 193 - ביאור בזה.

פרק כד הלכה א: "שאינם דומין למלאכה ואינם מביאים לידי מלאכה": לקו"ש ח"י"ד ע' 15.

פרק כט הלכה א: "זכרהו זכירת שבת וקידוש": לקו"ש חכ"א ע' 72 - דיוק הלשון.

פרק ל הלכה ה: "ויהי' נר דלוק... לכבוד שבת": לקו"ש חט"ו ע' 374, 528 - למה אינו מזכיר הטעם דשלום בית.

שם הלכה ז-ט: "איזה עונג... לתקן תבשיל": לקו"ש חט"ז ע' 188 - דיוק הלשון, ביאור בענין חיוב דסעודת שבת. ע' 54 - גדר דלחם משנה. (משום כבוד השבת - או עונג שבת).

הלכות שביתת יו"ט

פרק א הלכה א: "...חוץ ממלאכה שהיא לצורך אכילה" (במל"מ) לקו"ש ח"א ע' 34 - ביאור בזה.

פרק ו הלכה כ: "לא ימשך ביו"ט": לקו"ש ח"א ע' 336 - הטעם לזה ע"פ פנימיות הענינים.

הלכות חמץ ומצה

לקו"ש ח"ב ע' 160 - דיוק קריאת שם זה,

פרק א הלכה ד, פ"ב ה"ב, פ"ג ה"א. - על דינים אלו ראה לקו"ש חט"ז ע' 133 ואילך.

פרק ה הלכה כ, פ"ו ה"ד-ה - על דינים אלו ראה לקו"ש חט"ז ע' 122 ואילך.

פרק ו הלכה י: "קטן... מחנכין אותו": לקו"ש ח"ז ע' 235 - שלטת הרמב"ם בחיוב הקטן.

פרק ז הלכה א: "מ"ע... בניסים ונפלאות... כמו שנאמר זכר את יום השבת": לקו"ש ח"ז ע' 508 - דיוק הלשון.

הלכה ג: "הי' לבדו שואל לעצמו": התוועדות י"א ניסן תשמ"ג - מקור למנהג רבותינו נשיאינו; לקו"ש ח"ב ע' 43 - טעם לזה.

הלכה ד: "קרבתנו המקום לו והבדילנו מהאומות וקרבתנו לייחודו": לקו"ש לך-לך ש.ז. ע' 4 - הפי' בזה.

הלכה ו: "חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים": לקו"ש ח"ב ע' 39 - ביאור בלשון הרמב"ם שמשנה מל' הגמ' (וכן חילוקים בל' הרמב"ם מל' אדה"ז).

הלכה ו-ח: "בכל דור ודור... להראות... כאילו הוא בעצמו יצא... לפיכך כשסועד אדם בלילה... והוא מיסב בדרך חירות..."

ואימתי צריכין הסיבה וכו'...": לקו"ש ח"א ע' 14, 17, 18.
- ביאור בזה.

* * * * *

ד. כמה הערות ברמב"ם ספר היד.

הלכות שבת פ"ח ה"ט: הוציא שתי אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב כתיבתן היא הנחתן, הוציא אות אחת וכתבה וחזר והוציא אות שני'. וכתבה פטור שכבר חסרה האות הראשונה. ע"כ.

משמע דס"ל לרמב"ם שאם יש הנחה בחצי שיעור הראשון לפני שהי' הוצאה ע"י עקירה בחצי שיעור השני, אף כשהוציא חצי שיעור השני פטור, ובהכ"ב כתב: הוציא חצי שיעור והניחו וחזר והוציא חצי האחר חייב, אלא דבפשטות י"ל דהם שני ענינים, הואיל ואנו רואים אם חזי לאיצטרופי, ולכן בהוציא אות אחת וכתבה הרי כבר נעשה פעולתה של האות הראשונה ואז נחשב שחסרה האות הראשונה לגבי אות השני' שעדיין לא נעשית פעולתה, והרי ענין האותיות הם לכתובה ולכן נחשב דלא חזי לאיצטרופי, משא"כ בהוציא חצי שיעור בחפץ והניח והוציא חצי האחר, אז חזי לאיצטרופי כי עדיין לא נעשית פעולתה של חצי הראשון ע"י הנחתה, ולכן הוסיף הרמב"ם טעם מדוע פטור כי כבר חסרה האות וכו' ולא כי כבר הי' הנחה.

שם הכ"ו כותב הרמב"ם שהולכים בתר מחשבתו של עת ההנחה, וכותב: הוציא פחות מכגרוגרת לזריעה וקודם הנחה חזר וחשב עליה לאכילה פטור, ואם תפחה קודם הנחה ונעשית כגרוגרת קודם שימלך עלי' לאכילה חייב שאפילו לא חישב הי' מתחייב על מחשבת ההוצאה.

ולכאורה צ"ב מהו החידוש בהלכה זו (של סיפא) הרי"ז מובן מעצמו ומה אם לא תפחה חייב מפני שיעור זריעה אז תפחה לא כ"ש שחייב, ולא רק אם תפחה קודם שנמלך לאכילה חייב, אלא אפילו אם נשאר במחשבתו הראשונה לזריעה ג"כ מובן שחייב, וכי התפחה מיקל לאיסור זה.

באם הי' כתוב שהי' שיעור זריעה ואח"כ נמלך לאכילה וממילא היות שעדיין לא תפחה חסר בהשיעור ואח"כ תפחה, וקמ"ל שחייב, עם היות שבאמצע הי' זמן של פטור מ"מ לבסוף הרי תפחה, אז הי' מובן, אלא שהרמב"ם עצמו פסק בהלכה שלאח"ז בענין הדומה לזה שזה בגדר של ספק.

שלכן לפי"ז גם מובן מה שכתב בריש הכ"ו שהוציא שיעור אכילה וצמקה קודם הנחה וחשב עלי' לזריעה, שע"כ צ"ל שחשב לזריעה קודם שצמקה או בעת שצמקה כי אם צמקה קודם שחשב לזריעה הרי"ז בגדר של ספק.

שם בהכ"ז, זרק כזית אוכלין לבית טמא והשלים כזית זה לאוכלים שהיו שם ונעשה הכל כביצה, הרי זה ספק אם נתחייב על כזית מפני שהשלים השיעור לענין טומאה או לא נתחייב.

ולכאורה צ"ב איך זה מתאים עם מה שכתב לעיל מיני' בהי"ט ה' שם כזית מצומצם והוציא ממנו כחצי זית חייב, שהרי הואיל מעשיו שנתמעט השיעור מלטמא, ע"כ. ומדוע לא נימא כן, גם בהכ"ז שחייב כל אהני מעשיו שהשלים לענין הטומאה, ואעפ"כ נשאר בספק.

מהרמב"ם רואים שדבר שיסוד איסורו הוא משום גזירה אז כוונתו לא משנה הדין, משא"כ אם הוא אסור מעיקר הדין אז משנה לנו כוונתו, ולכן רואים שבה' שבת פכ"א הכ"ב כתב הרמב"ם שמנים שדרך הבריאים לסוך בהן מותר לסוך בהן בשבת ואעפ"י שנתכוין לרפואה, והרי כל יסוד איסור הרפואה הוא משום גזירה כמו שכתב לעיל מיני' בה"כ וז"ל לפיכך אסור לבריא להתרפאות בשבת גזירה שמא ישחוק הסממנין, ע"כ. ואילו בה' מילה פ"ג ה"ז כתב עכו"ם שצריך לחתך ערלתו מפני מכה או מפני שחין שנולד בו ה' אסור לישראל לחתוך לו אותה, שהעכו"ם אין מעלים אותם מידי מיתה ולא מורידין אותן אל'י, אעפ"י שנעשית מצוה ברפואה זו שהרי לא נתכוין למצוה, לפיכך אם נתכוין העכו"ם למילה מותר לישראל למול אותו.

הרי רואים שעם היות שהמילה זה מצוה שאצל כל אדם ולא דוקא מפני מכה וכיו"ב ע"ד שמנים בשבת שזה דרך כל הבריאים שרפואה בשבת הוא גזירה ולכן סגי שזה דרך כל הבריאים להוריד הגזירה משא"כ במילה שזה איסור לא מספיק שזה דרך בריאים אלא צריך כוונה למצוה, אי"נ י"ל שאצל עכו"ם לא נחשב מילה דרך כל הבריאים, אלא שאז זה תלוי במנהג הזמנים אם באותו מקום נוהגים העכו"ם למול או לא.

שם, כתב הרמב"ם בהכ"ד אין לועסין את המסטכי גאין שפין את השיניים בסם בשבת בזמן שנתכוין לרפואה, ואם נתכוין לריח הפה מותר.

וצ"ב שהרי זה דרך בריאין, וא"כ מדוע אם נתכוין לרפואה אסור.

יש דברים האסורין משום עובדין דחול, ובלשון הרמב"ם 'שלא יעשה אותם כדרך שעושה בחול', ואעפ"כ לפעמים מוסיף הרמב"ם לזה גזירה שמא וכו', ולא סגי שזה כדרך חול, וכגון פכ"א ה"ב אין סכין את הקרקע וכו' שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ויבוא להשוות גומא וכו' וכן בה"ד, והי"ז והי"ט. ופכ"ב הי"ט ועוד וכן פכ"ב הי"ט.

ואילו בהכ"ח כותב "והוא שיסוך וימשמש בבת אחת כדי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול", ע"כ ולא כתב שמא יבוא וכו'.

שם, הכ"ח שאסור ליגע את עצמו עד שיזייע בשבת מפני שהיא רפואה, משמע שלהזייע בשבת הוא איסור בפ"ע מצד רפואה, ואילו בפכ"ב ה"ב כתב לפיכך גזרו שלא יכנס אדם למרחץ בשבת אפילו להזייע מפני הבלנין שהיו מחמין בשבת ואומרים מע"ש הוחמו.

הרי רואים שלהזייע בעצם ה' מותר ורק מצד גזירת הבלנין אסור.

פכ"ו ה"ג "רוק שעל הקרקע דורסו לפי תומו והולך, דין זה כבר כתב הרמב"ם בפכ"א ה"ב שמותר לדרוס הרוק שעל גבי קרקע והולך לפי תומו, וצ"ב מדוע שנאה כאן פעם שני'.

פכ"ט ה"ה בנוגע לאיסור אכילה לפני קידוש הלילה כותב "אסור לאכול ולשתות ולפני הבדלה אסור לאכול ולשתות ולא לטעום כלום ולפני קידוש היום כתב בה"י ג"כ שלא לטעום כלום, ואילו לפני קידוש הלילה לא הזכיר איסור טעימה.

שם, בה"י, "ומצוה לברך על היין ביום השבת קודם שיסעוד סעודה שני' וכו', ואסור לו לאדם שיטעום כלום וכו'", לכאורה אם זהו חיוב של קידוש אשר לכן אסור לו לטעום, א"כ מדוע כתוב הלשון מצוה דמשמע שאי"ז חובה אלא רק מצוה מן המובחר.

שם, ה"ב ה"ה אוכל בשבת ויצא השבת והוא בתוך סעודתו גומר סעודתו ונוטל ידיו ומברך ברכת המזון על הכוס ואח"כ מבדיל עליו", ובה"ג ה"ה אוכל וגמר אכילתו עם הכנסת שבת מברך ברהמ"ז תחילה ואח"כ מקדש על כוס קידוש ומצות ברכת המזון שתי מצוות של תורה הן", ע"כ. וצ"ב א"כ מדוע מברך ומבדיל על כוס אחד, ע"ז ביאר המגיד משנה.

אך עדיין צ"ב כי הרמב"ם, אומר טעם אחר, והיינו היות שקידוש הוא מה"ת, ואם משום הא, הרי רמב"ם לשיטתו ס"ל דגם הבדלה הוא מן התורה (ראה מ"מ ריש פכ"ט, וברמב"ם ה"א) וא"כ בהמ"ז והבדלה הוא מן התורה ואין עושין שתי מצוות בכוס אחד, ועם היות שאפשר להכניס ביאור המ"מ בדברי הרמב"ם והיינו שאם קידוש ה' מדרכנן אז אעפ"י שזה עתיד וזה עבר אעפ"י עושים בכוס אחד, רק היות שזה מה"ת א"א להכניסם בכוס אחד, אמנם הרי אז עיקר הביאור חסר מן הספר והרמב"ם ה"ה צ"ל כי זה עתיד וזה עבר, דאי משום שקידוש הוא מן התורה הרי גם הבדלה הוא מן התורה.

שם, הט"ז אבל אם הוציא ארבעה הרי"ז לין מזוג ומקדשים

עליו, ע"כ, ובה"ז: יין שריחו וכו' מקדשין עליו וכן יין מזוג, לכאורה הרי כבר אמר לעיל מינ'י.

שם, הכ"ז. אור שהודלק בשבת לחולה ולחי' מברכין עליו במו"ש אור שהוקדח מן העצים ומן האבנים מברך עליו במו"ש שהיא היתה תחילת ברייתו של אדם, אבל אין מברכין עליו במוצאי יו"כ אלא על אור ששבת, אעפ"י שהודלק לחולה או לחי' ביוה"כ מברכין עליו שהרי שבת מעבירה.

והנה הטעם שאין מברכין על נר שדלק בשבת כי צריך נר ששבת מעבירה והטעם שמברך בכלל על נר במו"ש הוא לזכר שנברא העור במו"ש, משא"כ ביוה"כ הטעם שמברך על נר הוא כפי שמוכא בשו"ע אדמוה"ז סי' תרכ"ד ה"ה לפי שפסק הנאתו בו ביום ועכשיו הותר לו ולכן אין לו לברך אלא על נר ששבת ממש ולכן במו"ש מברך על אור שהוקדח מן העצים ואבנים כי שבת מעבירה, אבל לא במוה"כ היות שלא פסק הנאתו ואי"ז שביחה ממש.

א"כ לפי"ז צ"ב בדברי הרמב"ם שכתב שמברך על נר שהודלק לחי' ביוה"כ שהרי שבת מעבירה, דאי משום ששבת מעבירה הרי גם אור שהוקדח מן העצים ואבנים, שבת מן העבירה ומדוע אין מברך עליו אלא ע"כ הטעם משום שלא נפסקה הנאתו וצריך אור ששבת ממש כלשון הרמב"ם (אלא על אור ששבת) וא"כ גם נר שהודלק לחי' עם היות שהי' בהיתר מ"מ אין זה אור ששבת, ולא נפסקה הוואתו ממנו, ומדוע בזה ס"ל לרמב"ם שמברך עליו, ועדיפא מינ'י, דנר שהודלק לחי' חמור מאור שהוקדח מעץ דאילו באור מעץ הרי בעצם לא נהנו ממנו אלא היות שבפועל הוא הי' קיים בתוך העץ א"כ אי"ז אור ששבת, א"כ עאכו"כ נר שהודלק לחי' שבפועל נהנו ממנו ודאי שמן הדין לא היו צריכים לברך עליו.

פ"ל הי"ב "עיר שהקיפוח עכו"ם או נהר וכלי שמתריעין עליהן בשבת וכו'", כבר הזכיר זה בפ"ב הכ"ד. ושם אפילו להציל יחיד.

שם הי"ב "ולדבר מצוה מפליג לים אפילו בע"ש ופוסק עמו לשבות ואינו שובת", כבר הזכיר הלכה זו בפכ"ד ה"ו.

הרב יוסף יצחק מ. טייכטל
- ברוקלין נ.י. -

ה. כמה הערות בהרמב"ם ספר היד.

הל' נשיאת כפים פ"א ה"ו: "ומתקנת עזרא שלא יעלו הכהנים לדוכן בסנדליהם אלא עומדין יחפין", ע"כ. ויש לתמוה דבהלכה זו מיירי בהדינים השייכים לאחרי שסיימו ג"כ

ותקנת עזרא שייך אפ"י קודם שיעלו לדוכן והול"ל דין זה קודם.

שם ה"ח: "היו שנים... ואומר להם כהנים והם עונים ואומרים יברכך וכו'", ע"כ. דהיינו לאסוקי מהמבואר לעיל ה"ג דאינו אומר כהנים דשם מיירי בכהן א'. ולקמן בהל' י"ב כתב "וקודם שיחזיר פניו לברך את העם מברך וכו' אשר קדשנו בקדושתו וכו'", ע"כ.

ויש להבין למה המתין עד כאן לומר הדין דקודם שמברכין את העם מברכין אשר קדשנו וכו' הול"ל תיכף בה"ג ששם מבאר סדר נשיאת כפים, ומ"ש בה"ה ואין הכהנים רשאים להתחיל בברכה עד שיכלה אמן מפני הציבור קאי בפשטות על השלש ברכות ולא על הברכה דא"ק בקדושתו של אהרן וכו', ועי' בכס"מ דלא כ"כ. (שו"ר בהגהת טורי אבן על אתר דמביא מה שכו' הכס"מ דקאי על ברכת אק"ב של אהרן וכותב דלא משמע כן מדברי הרמב"ם ממ"ש לקמן ה"ח דכתב ואומר להם כהנים והם אומרים יברכך משמע מיד, ע"ש). וי"ל שהרמב"ם אזיל לשיטתו בזה דכתב בהל' י"ב וקודם שיחזיר פניו לברך את העם מברך בא"י וכו' א"ק בקדושתו וכו', דהיינו שהוא ס"ל דברכה זו אינו שייך להעם לאפוקי מדעת שאר פוסקים (עיי' טור סי' קכ"ח) שסתמו דמברכין כשפניהם כלפי העם.

(ועי' שו"ע אדה"ז סי' קכ"ח סעי' י"ז שמביא שיטת הרמב"ם ואח"כ מביא שיטת הפר"ח דיש נוהגין לצאת ידי ב' הסברות דמתחילין כשפניהם כלפי ההיכל ומחזירים פניהם וגומרים ע"ש).

ומעתה מבואר למה לא כתב הרמב"ם אודות הברכה על הל' י"ב דשם מיירי בהדינים השייכים לאמירת הכהנים עצמם (אינם רשאים להוסיף, אמירת יהי רצון וכו') ולשיטת הרמב"ם גם ברכה זו בכלל זה.

שם הל' ט': "כיצד ברכת כהנים במקדש", ע"כ.

העירוני דיש להבין למה כאן מכנהו בשם ברכת כהנים ואילו לעיל ה"ג כותב כיצד נשיאת כפים בגבולין דמכנהו בשם נשיאת כפים.

ובדוחק י"ל דבא להשמיענו דשלימות ענין ברכת כהנים הוא רק במקדש ואילו בגבולין הוא רק נשיאת כפים.

שם, הל' י': "וזה הוא השם המפורש בכל מקום", ע"כ. לכאורה כבר כתב דין זה לעיל הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב "השם הנכתב... והוא השם המפורש", ע"כ. ולמה כופלו כאן?

שם: "ולא היו חכמים הראשונים מלמדין שם זה וכו'", ע"כ. לכאורה דין זה אינו שייך לכאן והול"ל שם בהל' יסוה"ת.

ובדוחק י"ל דשייך כאן לתת טעם למה לא מברכים עוד בשם המפורש אפי' במקדש.

פ"טו ה' י"א: "כהן שלא עקר רגליו ממקומו וכו'", ע"כ. יש לתמוה למה כתב דין זה כאן ולא לעיל פי"ב ה"ג שאומר הסדר דב"כ.

ה' תפילין: "יש בכללן וכו' א) להיות התפילין על הראש ב) לקשרם על היד", וכן הוא בפנים ההלכות פ"א ה"א ומניחין אותן על הראש וקושרין אותן על היד.

וכן הוא בכל ה' תפילין דמקדים הראש להיד.

יש לתמוה למה שינה הרמב"ם סדר הכתובים דכתוב וקשרתם לאות על ידיך קודם והיו לטוטפות בין עליך. ועוד דכך הוא סדר הנחתם. ובהגהות טורי אבן על אתר תירץ דבש"ר קדושה יתירה ע"כ, אבל דוחק הוא דלכאורה כל המוקדם בפסוק צ"ל מוקדם בדין, ומה שהרמב"ם מקדים ה' ק"ש ותפלה קודם ה' תפילין אף שאין זה סדר הדברים.

י"ל דמצות ק"ש ותפלה אינם שייכים לתפילין דוקא, ושייכים אפי' בלי תפילין.

ה) לכתוב המלך ספר שני לעצמו כדי שיהיו לו שני ספרי תורה. ויש להבין למה מוסיף הטעם בזה הא ודאי אם כותב ספר שני לעצמו יהי' לו שני ספרי תורה.

וי"ל שבא להודיענו דיש שני ענינים במצוה זו א) שיכתוב ב) שיהי' לו.

וכמבואר לקמן פ"ז ה' ב' דאחד מניח בבית גנזיו והשני יהי' עמו וגם מהמבואר שם ה' ג' דאי לא הי' לו ספר תורה קודם שימלוך צריך לכתוב לו אחר שמלך שני ספרי תורה.

הרב משה אהרן צבי ווייס

- ברוקלין נ.י. -

נ ג ל ה

ו. בשלחן רבינו ס"י רס"ו סי"ג "ואם אינו יכול להוליקה פחות פחות מד"א מפני שמתירא מלסטים יכול לרוץ עם כיסו עד שיגיע לביתו", ובקו"א סק"ד "עי' בש"ג שכתב שהרמב"ן וסיעתו מודים היכי דא"א בע"א שמתירא כו"י דלא כהא"ר סקכ"א דליתא לדברי הש"ג (דמוכח מדברי הש"ג דבחבילה מותר לרוץ גם באפשר להוליק פ"פ מד"א) דבסה"ת איתא דגם בחבילה מותר לרוץ רק בדא"א להוליק פ"פ מד"א זהו דעת הא"ר ורבינו

חולק על זה דמביא הא דסה"ת מתיר לרוץ גם בחבילה רק בדא"א להוליך פ"פ מד"א בקו"א סק"י (ופוסק כן בסט"ו) ומ"מ מביא לדברי הש"ך, משום דהרמב"ן חולק על סה"ת וכמובא בגליון (רלח) דבחיידושי הרמב"ן דהוצאת הרב הרש"ר איתא "רץ תחתיו עד שמגיע לביתו קי"ל"ל אי הכי ניתני נמי מתניתין הכי ונראה לי דדוקא נקט חבילה שהרץ בה אית לי' הכירא רבא אבל רץ בכיס לית לי' הפירא ואסור" מוכח דהרמב"ן בחבילה ריצה עדיפא ולולא ההפרש שבין חבילה לכיס הי' כתוב היתר דריצה במתני'.

וכן הוא לפי מה שהביא הר"ן וז"ל: "והוי יודע דדוקא בחבילה הוא דשרינן הכי (לרוץ) לפי שאין דרכו של אדם לרוץ עמה ומאן דעביד הכי אית לי' הכירא טובא אבל רץ בכיס לית לי' הכירא ואסור דאי לא תימא הכי ליתני מתני' האי תקנתא נמי בכיס" הרי דריצה עדיפא, ועם היות שהר"ן מסיים "וכי תימא לא רצו לגלותה הוה לי' למימר בגמרא לעיל הכי אין שם לא חמור ולא חרש מטלטלו פ"פ מד"א או רץ אלא ודאי כדאמרן" הרי זהו רק בדרך וכי תימא, ואפילו לה"וכי תימא" ג"כ לא גרע ריצה מכיס, ובלא זה ג"כ תמוהים דברי הא"ר הלא הרמב"ן חולק על סה"ת מנא לי' שחולק בכיס ולא בחבילה אולי חולק בחבילה ולא בכיס,

אולם לפי מה שמוכח בהרמב"ן (בין בהוצאת הרש"ר, ובין בהר"ן) הלא בחבילה ודאי שחולק, וקאמר הש"ג שאפשר שבכיס אינו חולק.

והטעם שבהוצאת הרב הרש"ר המובא בגליון רלח הוא אותו הטעם המובא בהר"ן וע"ז קאמר הש"ג "שיש לומר דלא פליגי (הסה"ת והרמב"ן בכיס) דעד כאן לא קאמר הרמב"ן שאינו יכול לרוץ עם הכיס ולהביא לביתו בכה"ג אלא היכא שיכול להביאו לביתו בפ"פ מד"א כו' נראה דגם לדידי' שרי לרוץ עם הכיס דלעולם יש סברא לומר דאי לא שרית לי' איסורא זוטא עביד איסורא רבה".

וממשיך בקו"א "לכך לא העתקתי דעתם" דלהלכה גם הא"ר דסובר דלא כש"ג מ"מ אינו פוסק כהרמב"ן שבר"ן, אבל מ"מ כיון דדעת הרמב"ן מובא בהמחבר, הי' מביא רבינו דעת הרמב"ן בשלחנו אפילו לא הי' פוסק כמותו, אולם כיון דהש"ג כותב דהרמב"ן מודה במתיירא, לכך לא העתיק דעתו (אבל מ"מ חושש רבינו בקו"א סק"ג לדעת הרמב"ן לפי הפירוש דאוסר בכיסו גם במתיירא).

וממשיך בקו"א "ובפרט דעכשיו אין נ"מ לפי מ"ש המג"א דלכו"ע שרי בכרמלית" היינו שמוסיף בטעם מדוע לא העתיק דעת הרמב"ן, אבל לא למה לא פסק כן משום דאפילו נימא דלא

כהמ"מ ושהרמב"ן אוסר לרוץ בכיס גם בא"א להוליך פ"פ מד"א גם בכרמלית מ"מ היינו פוסקים כסה"ת (וכהרמב"ן לפי המ"מ).

וממשיך בהקו"א "אבל בש"ג זה אינו והמ"א כ"כ מדעתו". דבש"ג כתב רק "ולדידן דלית לן רה"ר אלא כרמלית אפשר דבכל ענין שרי" ולא שזהו אליבא דכו"ע, והמג"א הוסיף מדעתו שזהו אליבא דכו"ע.

ולשון המג"א בס"ק י"ח ולדידן דאין לנו ר"ה גמורה אפשר דלכו"ע שרי בכל ענין, ש"ג "ופירש בקו"א סוף סק"ג דבכל ענין היינו אף משחשכה ודלא כהפרמ"ג שפירש אף ביכול להוליך פ"פ מד"א, וא' ההוכחות דהכוונה בלשון "בכל ענין" היינו אף משחשכה, משום דכן מפורש בהדיא בש"ג וכדאינתא בקו"א סוף סק"ג, ומ"מ אין לחלק בזה בין ערים הגדולות דזה"ז ובין זמן אדמוה"ז לומר דיש להחמיר לא לרוץ משחשכה בערים הגדולות דזה"ז, דלענין תיקון עירובין במנהטין איתא בא' ממכתבי רבינו (נדפס בהמאור, לפי הרשום בזכרונני) דאין לחלק בזה.

הוצרכתי לפרש כל זה משום דבגליון (רלח) לא נתפרש

כו.

הרב שלום מאראזאוו

- ברוקלין נ.י. -

ז. בגליון האחרון האריך הרב ש. מרזוב שי' בדין נשים בהסיבה, ובהמשך דבריו רצה לדחות מ"ש בנדו"ז לפני כמה שנים, באחת הגליונות. אך באשר אז לא כתבתי אלא נקודות אחדות ובקיצור, בהסמכי על מ"ש באורך במ"א. ומכיון שמסיבות טכניות לא נתפרסמו הדברים ההם בשעתם, ראיתי לפרסמם עכשיו, ואקוה שתסורנה בזה כל תמיהותיו של הנ"ל.

הנה בס"י תע"ב סעיף י' מתחיל אדה"ז וז"ל: אשה בין נשואה בין אלמנה וגרושה א"צ הסיבה לפי שאין דרך נשים להסב ואין זה דרך חירות להן ואם היא חשובה ודרכה להסב צריכה הסיבה וכל הנשים שלנו נקראות חשובות ואעפ"כ לא נהגו להסב לפי שי"א שבזמן הזה א"צ להסב כלל כיון שאף בשאר ימות השנה אין רגילות להסב כלל בארצות הללו אלא אף המלכים והגדולים יושבין כדרכן ועל דבריהן סומכות הנשים עכשיו שלא להסב, ע"כ.

וממשיך בדין בן אצל אביו ותלמיד אצל רבו, ומחלק,

שתלמיד לאומנות חייב להסב בפני רבו וממשיך "וכן עבדים ושפחות העברים צריכים הסיבה אע"פ וכו'".

וא"כ צריך ביאור הרי אמרת שמעיקר הדין פטורה, רק באם היא חשובה כ"כ שדרכה היתה להסב בימיהן, חייבת, ואף את"ל שאמה עברי' נחשבת בכלל נשים שלנו שחשובות הן, מ"מ (כמבואר בפנים השו"ע) מכיון שצריכות ללכת תמיד אנה ואנה לשמש, רק שלעיקר מצות הסיבה, מצה וד' כוסות, אפשר להם להסב.

א"כ פשוט שאין דרכם של שפחות להסב על אף חשיבותם.

הנה מקור הדברים ה"ה במס' פסחים פ' ע"פ (קחי) "אשה (אצל בעלה) לא בעיא הסיבה ואם אשה חשובה היא צריכה הסיבה, בן אצל אביו בעי הסיבה איבעיא להו תלמיד אצל רבו מהו" וממשיך שחלק בין תלמיד הלומד תורה לתלמיד של נגר עד"מ שבאומנות אינו כפוף כ"כ לכבודו משא"כ בת"ת ופי' רשב"ם אשה אינה צריכה הסיבה, מפני אימת בעלה וכפופה לו ומפרש בשאלתות דר' אחאי לאו דרכיהו דנשי למזגא, עכ"ל הרשב"ם.

הטור מביא ב' הפירושים הנ"ל שהנפקא מינה ביניהם יהי' בגרושה ואלמנה שלהרשב"ם עצמו ה"ה חייבים משא"כ להשאלתות שמ"מ הן פטורות כיון שאין דרכן בכך, הפר"ח הביא עוד פי' בשם הר"ן, שפטור דנשי ה"ה מטעם שחייבות לשמש לבעליהן, וא"כ לע"ד בנידון גרושה ואלמנה יהי' דעתו כדעת הרשב"ם. אמנם בפר"ח הק' עליו וכן ע"פ הרשב"ם שהרי אשה חשובה חייבת בהסיבה אך שחייבת מ"מ להיות כפוף לבעלה (עכ"פ כמו תלמיד לרבו). וגם הא קיי"ל דאפילו יושבת בקתדרא מוזגת לו את הכוס ואמאי חייבת להסב, ומטעם זה הכריע כדעת השאלתות, וכ"פ אדה"ז וציין להפר"ח.

אך לכאורה משמעות הגמ' נוטה כפי' הרשב"ם שהרי הביאו ג' אופנים אשה, בן, ואח"כ השאלה בתלמיד, שלדעת הרשב"ם כולם תלוין בחד טעמא, באם הן נקראים כפופין או לא. משא"כ לפי' השאלתות הרי הדין דאשה אינה שייכת דוקא לכאן. גם לשון הרשב"ם הנ"ל אינו משמע שפי' השאלתות דר"א סותר לדבריו אלא כהוספה.

ועל כן נראה לומר, שהשאלתות ס"ל ג"כ מהאי טעמא של הרשב"ם. דהרי אף להפי' שאין דרך נשים להסב, הא גופא צריך טעם למה הוא כן. ואם נאמר שזה תלוי בטבעה ואופן התנהגות המתאימה לאשה, יקשה האם אשה חשובה, משתנית טבעה והתנהגותה מחברותי', אלא הפירוש הוא שמאחר שנשאת נכפפה תחת בעלה מפני אימתו, ועי"ז מוטבעת בה האי דרך להסב, ולכן גם אחר שנתאלמנה או שנתגרשה עדיין עומדת היא בההרגל שנעשה לטבע שני.

וכ"ז דוקא באשה סתם, משא"כ באשה חשובה שאימת בעלה

אינה פועלת עלי' כפיפה כ"כ, לכן חייבת היא בהסיבה.

ממשעות הנ"ל יוצא דגם אשה, מצד עצם טבעה, דהיינו באם עדיין לא נישאת אי פעם, הרי דרכה להסב, ולפלי"ז לא יקשה כלל מ"ש אדמו"ר על שפחה שחייבת בהסיבה, דמירי בסתם בשלא נישאת וא"כ לא נפטרה מהסיבה, וחייבת כמו עבד עברי. ע"כ.

* * *

בנוגע למ"ש כמ"פ (ראה גליון רכ"ו ורכ"ט) בענין ברכת התורה על שמיעת שידור ברדיא והדומה, דמשמע משיחת כ"ק אד"ש דשי"ך ברכה ע"ז, ותמהתי ליישב ד"ז עם דעת הפוסקים.

והנלענ"ד כעת בפשטות, דאף שאמנם לא שייך לברך ע"ז לחוד, מכיון ששמיעה והרהור לחוד אין בו מעשה, מ"מ נראה דכשמברך על ד"ת שמוציא בדיבור, ודאי שהברכה מועילה גם על הד"ת שבמחשבה. ואם הברכה היא צינור להעלאת ד"ת שבדיבור, ודאי שתעלה גם אלה שבמחשבה לחוד, וכדמצינו בכ"מ, שהברכה נקבע על הדיבור או המעשה, וזה מוציא חלקי המצוה שבמחשבה, ואף כשהחלק שבמחשבה יותר עיקרי וכו'. כמו בענין ביטול ובדיקת חמץ, בסי' תל"ב. ועד"ז לענין מנין המצות, במצות וידוי ותשובה, כפשנ"ת באורך בשיחות כ"ק אד"ש בכ"מ.

הרב לוי יצחק ראסקין

- ברוקלין נ.י. -

ש ל ח ו ת

ח. בשיחת אחש"פ (הנחה בלה"ק) ש.ז. סמ"א נתבאר ע"ד מאמרי רבותינו נשיאינו דאחש"פ א) שרובם ככולם אינם שייכים ל"המשך" המאמרים דתקופה זו, ב) שמאמרי אחש"פ לא ניתן הכתב ע"י הרביים, וישנם רק הנחות ממאמרים אלו.

ויש להעיר שבמאמרי אדמו"ר מהורש"ב נ"ע שנאמרו בשמח"ת ג"כ כנ"ל שרובם ככולם א) אינם שייכים להמשך המאמרים דתקופה זו ב) שלא ניתן הכתב ע"י אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, וישנם רק הנחות,

ואולי י"ל הביאור כנ"ל בשיחה.

א' מאנ"ש

ט. בשיחת ש"פ תזריע פ' החודש הנחת הת' בלתי מוגה) ס' ג' וז"ל: איז אבער פארשטאנדיק... אז דער אויבערשטער איז גמנע

הנמנעות, איז באיי אים ניטא קיין שום מוז ער קען טאן ווי ער וויל.

... ער האט געקענט באשאפן די בריאה אין אן אופן אז ער האט אין איר איין מאל ברגע ראשונה אריינגעגעבן מלכתחלה א חיות א"ס וואס וועט באלעבן די בריאה אויף אויביק און באופן נצחי אן דעם אויבערשטן - ווילל מי יאמר לו מה תעשה. ע"כ.

ולכאורה צ"ל לפי"ז א"כ הלא א) יהי' שינוי באחדותו ית' ח"ו, ב) זה יהי' בניגוד להענין דמחויב המציאות שיהי' מציאות שאינו נמצא שם כביכול. ג) וגם יהי' שינוי ח"ו בידיעתו שלא מאמתת המצאו ידע את הנבראים.

ואפשר לבאר הנ"ל בדא"פ לפי המבואר בחסידות שענין ההשתלשלות הי' בכדי שיהי' איזה שייכות להנבראים לבוראם ולאלקות, כיון שהי' ע"י האור וע"י השתלשלות וצמצומים עד שיכול להרגיש ולהשיג קצת שייכות לאלקות, אבל אם הייתה ההתהוות רק מהעצמות (וכמו שהוא באמת שהבריאה היא בכח העצמות) לא הי' להנברא שום שייכות לאלקות כי העצמות אינו מתגלה.

לכן עפ"ז אפשר לבאר הנ"ל שעכשיו שהתהוות באה ע"י השתלשלות האור וענין האור שהוא דבוק בהמאור ואם יפרד לא יהי' אור (ולכן פועל גם בהנברא שירגש בו מקורו), ולכן האור צ"ל באופן דרצוא ושוב או מטי ולא מטי, שיוכל להוות נברא יש מאין וגם שלא יפרד ולכן בכל רגע היא התהוות חדשה מצד הרצוא והשוב.

אבל אם התהוות הייתה רק מצד כח העצמות שהעצמות אינו מתחלק ואין בזה הענין דרצוא ושוב, והוא נמצא בהעלם תמיד בהנברא ומהוהו באופן תמידי מבלי התחדשות ומבלי שינוים, והוא כמו אם הנברא חי וקיים מעצמו תמיד ואינו מתחדש בכל רגע אבל באמת מ"מ אין שום דבר חוץ ממנו כי בלי כח העצמות שנמצא בו לא יעמוד אף רגע. (וכמו ששמעתו בשם הצ"צ שמדברים המעלות בעצמותו ית' ולא בהנברא).

ובמילא מתורצים כל הקושיות הנ"ל.

הרב אברהם קארף
- מיאמי פלארידא -

ל. במה שנתבאר בהתוועדות דחגה"ש אודות הירושלמי בנדרים

שמזכיר גם הפסוק דביום ההוא כרת ה' ברית וגו' לגבי הי"ג בריתות שבמילה יש להעיר במ"ש הרא"ש (בס' חמרא וחיל) סנהדרין נט, ב, דאיתא בגמ' שם את בריתי הפר לרבות בני קטורה, וז"ל: את בריתי הפר למה לי', להשלים י"ג בריתות, בלאו האי קרא איכא י"ג בריתות, דהא בירושלמי קא חשיב כיום ההוא כרת ה' ברית, ברית שכתוב בברית בין הבתרים בהדי י"ג בריתות, א"כ אייתר לי' האי קרא בתרא דאת בריתי הפר לאתויי בני קטורה, עכ"ל. דלפי דבריו מתורץ הקושיא דלכן אין כאן י"ד בריתות, וגם דמהרא"ש יוצא דלפי הירושלמי, חשיב האי קרא דכיום ההוא כרת וכו' במנין י"ג בריתות, ועי' ג"כ ברמב"ם הל' מלכים פ"י ה"ח.

וכדאי להעיר ג"כ דבבבבבר רבה פ"ד י"ב, כף אחת עשרה זהב וגו' כנגד י' בריתות האמורות בפרשת מילה, עיי"ש, ועי' ברד"ל שם, ואולי יש לתווכן זה עפ"י מ"ש בס' לבנת ספיר פ' לך לך (לר' דוד בן הרב מוה"ר יהודא חסיד זצ"ל) במ"ש בסוף ברית קדמאה, שמבאר הי"ג בריתות עפ"י קבלה, יעו"ש.

(ב) במה שנתבאר בהתוועדות די"ב סיון אודות לימוד הרמב"ם, דרך בנוגע לדמות מילתא למילתא אי אפשר בהרמב"ם גופא (לשיטת אדה"ז והרא"ש כו') אבל בדין הכתוב בהדיא אפשר לסמוך כו', לכאורה הרי לשון אדה"ז בקו"א (הל' ת"ת פ"ב ס"ק א') הוא: "ומה"ט אסור להורות אפילו דבר שנראה להמורה שהוא מפורש בפירוש בחיבורו כי שמא טועה בדמיונו... ואף שהמורה רואה מעשה כזו ממש נפסק עלי' בגמ', שמא יש איזה חילוק ביניהם נעלם ממנו ולא ידע, וכ"ש במורה מתוך חיבור הרמב"ם שהוא בלי טעמים לגמרי", הרי משמע מזה דאפ"י כשרוצה להורות בלי לדמות מילתא למילתא אלא דנראה לו דזה גופא הוא הדין, מ"מ אסור להורות.

ועוד דהלא לענין הלכה למעשה הרי נהוג לפסוק עפ"י שו"ע ולא עפ"י הרמב"ם משום שנחלקו עליו בהרבה מקומות רש"י ובעלי התוס', מכ"ש בעלי השו"ע (וראה מה שהאריך בזה במכתב כ"ק אדמו"ר הצ"צ באגרותיו ע' שנג ואילך. ועד"ז שם ס"ע שמז ואילך בס' מגדל עוז ע' תקצ"ו) וא"כ נמצא דאפילו דין זה שכתוב בהדיא בהרמב"ם אין להורות ממנו כנ"ל דאולי נחלקו עליו, וא"כ מה הי' הכוונה דכשארין צריך דמיון מילתא למילתא בודאי אפשר לפסוק מהרמב"ם.

הרב דניאל וויינבערגער
- ברוקלין נ.י. -

יא. בהתוועדות דיום ב' דחגה"ש נת' מ"ש האריז"ל דלעתיד

לבוא "מעשה גדול".

ולכאורה, ענין זה הובא בכ"מ בחסידות, ובאוה"ת בראשית (מ, ב ואילך) משמע שהמקור לזה הוא בד"ה ושננתם תקס"ז (בסה"מ תקס"ז),

ואולי י"ל הכוונה בהשיחה ע"פ המבואר בד"ה הנ"ל (סה"מ תקס"ז ע' שיז ואילך. אוה"ת בראשית שם) דזה דלעתיד לבוא "מעשה גדול" הוא משום דאז יקויים מ"ש "אשת חיל עטרת בעלה" שיהי' שם ב"ן גדול ממ"ה, וענין זה (דלע"ל "אשת חיל גו"י") מבואר בע"ח בכ"מ.

ועד"ז מבואר באוה"ת שם שענין זה שייך להמבואר בכתהארז"ל בענין שלעתיד יהי' בן ישי בראש, ושלעתיד לבוא הלכה כב"ש וכו'.

* * *

בשיחת יום ב' דחגה"ש נת' איך היו יכולים בנ"י לברך ברכת הפירות כו' במדבר - ע"פ מ"ש במדרש (ראה תנחומא חקת כא. במדב"ר פי"ט, כו ועוד) שמסכיב לבארה של מרים צמח אילנות נותני פירות.

ולכאורה יל"ע דהרי ברכות הנהנין הוא מדרכנן, ורק בנגוע לברכת הזן מצינו שמשם תיקן ברכת הזן בשעה שירד להם המן.

אמנם לאידך ידוע (ראה בכ"ז לקו"ש חט"ז ע' 176 הערה 29. ד"ה הנני ממטיר תשל"ז הערה.) שעל המן היו מברכין המוציא לחם מן השמים או בנוסח אחר. ובאור החמה לזח"ב מביא שהרמ"ק מפרש בזהר שהיו מברכין ברכת המוציא, דמזה רואין דאכן הי' ענין הברכות גם אז.

אחד התלמידים

יב. בשיחת יום ב' דחה"ש הובאו דברי הצפע"נ על הרמב"ם בענין נטל לגגו של חי"ת ועשאו ב' זיינין, שמביא דברי רש"י "והסופר הי' צריך לכך" (וברש"י שלפנינו (שבת קד, סע"ב) הגירסא "והסופר לכך צריך"), ומפרש דהוספת רש"י היא משום דב' זיינין אינן תיבה בעלת משמעות ולכן צריך לתנאי דצריך לכך, ובשיחה שם הקשה ע"ז דהרי "זז" היא תיבה שיש לה משמעות.

ולכאורה יש להעיר בדברי הרגוצ'ובי, דמעיקרא דדינא פירכא, כי שיטת רש"י אינה כשיטת הרמב"ם, ורש"י ס"ל, שהכותב שתי אותיות דומות אף שאין להם כל משמעות חייב,

כפירושו במתניתין שבת קיג, א דשתי אותיות משם אחד היינו ב' אלפ"ן.

וכבר כתב האבנ"ז (או"ח סקצ"ט) והמשנ"ב (ביאור הלכה סי' שמ ד"ה במשקין על השולחן) שרש"י והרמב"ם פליגי בזה.

ויש להעיר עוד, דהמשנ"ב שם (סקכ"ב) העתיק דברי הגמ' ופוסקים בענין הכתיבה, ובענין זה (נטל לגגו של חיל"ת) הוסיף את תוכן דברי רש"י "והוא צריך לזה"; משא"כ אדה"ז סי' שמ ס"ה העתיק ל' הרמב"ם ולא הוסיף דברי רש"י.

ושמא י"ל, דהפירוש בדברי רש"י, דכיון שאופן הכתיבה הוא ע"י הסרת מונע (מחיקת הגג) לא מיחשב מלאכת מחשבת אא"כ צריך ונתכוון לכך, והרמב"ם שלא הביא תנאי זה לא ס"ל הכי, ולפיכך לא הביא אדה"ז דברי רש"י.

וראה גם ביאור דברי רש"י בלקו"ש חיל"א ע' 248.

ועדיין יש לעיין בכ"ז. ובאתי להעיר.

* * *

בשיחה הנ"ל התעכב כ"ק אדמו"ר שליט"א על מה שרואים שלימוד הרמב"ם הוא באופן הפוך מכוונתו של הרמב"ם: הרמב"ם כותב שספרו נועד לקטן כגדול שלא יצטרך לשום ספר - ולמעשה הלימוד ברמב"ם הוא דוקא בשקו"ט וכו'.

ויש להעיר, דלכאורה טעם דבר זה פשוט הוא, משום שאין הלכה כדברי הרמב"ם שמתיר ללמוד הלכות בלא טעמים, ומלבד זה אי אפשר לנו לפסוק מתוך הרמב"ם כי לפעמים הוא יחידאה לגבי שאר ראשונים (ע"ד ב' הפירושים ברש"י בענין תנאים מבלי עולם: א' שלא נתנו טעם, ב' כי מובא בהם דעת יחיד).

ואכן, במקומות שפוסקים כדעת הרמב"ם בלי התחשבות בדעות אחרות, שם לימוד הרמב"ם הוא כמו שכתב בהקדמתו (כגון בתימן).

אמנם, מכיון שאנן לא ס"ל הכי, לכן לימוד הרמב"ם דין הוא באופן של שקו"ט ועליון המקורות והטעמים.

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

ג. בהנחת הת' דש"פ בחוקותי ש.ז. דף כ"א ס' טו על מה שאמר כ"ק אד"ש שאין משיחין בדבור בשעת כתיבת ס"ת לא מסומן מראה מקום.

והמראה מקום הוא בהיו"ד תיקונים להרמ"ז נ"ע אחר השלמת

היו"ד תיקונים בד"ה והנה, וז"ל: ולא ישיח שיחת חולין
עודנו כותב, עכ"ל.

ולא הבאתי המ"מ, רק כדי לגלות, שהיו"ד תיקונים הנ"ל,
הם יסוד לדברים שלא נמצא חוץ ממנו, כגון, בתיקון ט' הוא
מביא ציור התגלים שיהיו ווין, אע"פ שרובם ככולם של
הפוסקים והמקובלים אומרים שצ"ל זיינין, ובהסת"ם, כתיבת
יד קדשו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, שראיתי, הוא מדייק
לעשות ווין ולא זיינין, ממ"ש כדברי הרמ"ז "ווין קטנים
ראשן אל השמאל", ומה שהוא מביא מקור לדבריו שם מהס'
אוצרות חיים, יכולים להוסיף ג"כ, הספר אור צח, ממוה"ר
מאיר פאפירש, בשער ד' פ' ה'.

וכן בתיקון יוד הוא מחדש שאע"פ שאמר לשם קדושת ס"ת
בתחילת כתיבת הספר, (ומואיל לכ"ק אדמוה"ז עד שנה תמימה,
ולשאר הפוסקים לכל הספר) מ"מ נכון להחמיר ולומר כן בכל
פעם שיתחיל.

* * *

על מה שכ"ק אד"ש מקשה ספר יד החזקה, הוא שעשוע שדשו
בה הקדמונים כגון הבעל נחל עדי, בהקונטרסים שערי תורה
חלק ב' קונטרס א' סימן ז' ס"ק ו', שהקשה על המגיד משנה
פ"א מהל' שחיטה שהביא הירושלמי "ההוא דשחט רובא וכו' "
והקשה שאין בהירושלמי, וליתא בכ"מ, רק בזהר חדש פרשת
בראשית טו, ב, בשנינו קצת, והוא מסיים שם וז"ל: וקשה
לומר דהמ"מ יביא מקור לד' הרמב"ם מזו"ח דלא היה עוד
לפני הרמב"ם, עכ"ל.

ובכמה דפוסים של ספר הזהר בספר שמות פ' וארא דף
כ"ד ע"א יש הגהה שמקשה על הזהר הק' מהתיקונים ל"ה ב'
ומביא י"א שסוברים כהתיקונים ולא כהזהר דוארא, ובצד על
הגליון מצוין שהיא סברת הרמב"ם ריש פ"ד מהל' יסודי התורה.

הרב אליעזר צבי זאב צירקינד
- ברוקלין נ.י. -

ש ו נ ת

יד. מה שנתגלה בימים אחרונים שיש באה"ק, אחד ממוכרי
קלפים לכתבת סת"ם, שהוא מוכר בחזקת עיבוד ישראל ומעובד
באה"ק, ובאמת העורות מעובדים ע"י אינם יהודים בחוץ לארץ,
ולא עוד, שהם נשארים חדשים אחר חדשים אצל האיננו יהודים
בלי שום סימן כלל, ועל זה המ"ד דקהילתנו מוה"ר ה"ח וכו'.

וכו' ה"ר ז"ש דווארקין נ"י נתן הוראה ברורה, אחר עיון רב, והוא, שכל מה שנכתב על הקלפים האלו עד יום התגלות השאלה, מותרים לקנות מהם ולהשתמש בהם, (וכל הרוצה שלא להשתמש בהם תבא עליו ברכה) אבל מכאן ולהבא, הקלפים אסור לכתוב עליהם סת"ם.

ועל הוראה הנ"ל, יצא מערערים, מבית ומבחוץ. ואע"פ שאיני כדאי למלוץ בעדו, מ"מ כיון שהמערערים טעו בדבר משנה הסדורה לכל, איני עושה אלא מעשה קוץ בעלמא.

דהרי הכ"ק אדמו"ר הצ"צ בתשובותיו חלק או"ח סימן ה"ן פסק להלכה, שאפילו דבר שאינו אלא מנהג, כגון לאכל מצה רק שנעשה מקמח שנשמר משעת טחינה, שהפקיד אצל אינו יהודי אפילו במקום שאינו נהנה בחליפין, אין להתיר בלא סימן אחד.

וז"ל בקיצור לס"א מ"ש הטושי"ע קי"ח סי' יוד ואם אינו נהנה בחליפין מותר בכל ענין זהו דעת התוס' והר"ן, והרא"ש מחמיר ליר"ש, אמנם הרשב"א חולק ע"ז דדוקא כשמפסיד לא חיישינן, וכן במדרכי הביא אוסרים, ולכאורה יש ראייה לאסור מדף לט, ב, וכ"מ בתש' מהר"ט ח"א סי' י"ב וחיד"ד סי' ג', עכ"ל.

ובסוף התשובה הוא מסיים וז"ל: עכ"פ בלא חותם אחד ודאי אין להקל, ובחותם א' יש לצרף לסניפין, עכ"ל.

ודבריו הק' אינן צריכים חיזוק שבודאי לכתחילה צריכים ב' סימנים, כפי פשטות דיוק לשון הק' והט' דכ"ק אדמוה"ז בשו"ע שלו חאו"ח סי' ל"ב סעי' י"ג ומסמך וכו' כעין אותיות וכו' לשון רבינו!

ועוד ידוע שהר"ן שהביא הצ"צ אומר שזה רק להלכה ולא למעשה.

ואי לזאת, אנו שהולכים באתרי דמה הצ"צ אי אפשר לנטות מדבריו הק' אפילו אם הוא דעת יחידי, ובאמת אינו יחידי שהרי הגה"צ ממונקאטש בספרו אות חיים ושלוש בהל' תפילין סי' ל"ב סעי' יוד אוסר בדיעבד, עורות שנעשו אצל אינו יהודי בלא סימן, והחפץ חיים במ"ב שלו סי' ל"ב סעי' ח' בביאור הלכה ד"ה וצריך וכו' לשמן, אין מתיר ספק בעיבוד עורות רק בשעת הדחק. וכן אוסר בלא סימן א' המקדש מעט הלי ס"ת יו"ד סי' רע"א אות כ"ג, והספר הזכרונות הלי סת"ם פי נ', והאליהו רבה או"ח סי' ל"ב ס"ק ח"י, והקול יעקב הלי ס"ת סי' ער"א ס"ק יו"ד, והחק יעקב סי' תמ"ח סוסק"ד, והמשנת אברהם סי' וו סעי' ט"ז.

ובאמת יש חולקים וסוברים שבלא סימן א' ג"כ כשרה

במקום שאין להאינו יהודי הנאה בחליפין, וכולם חוץ מהברוך שאמר סומכים על הש"ך בהל' ס"ת ס"י אר"ע ס"ק ו'. וכבר דחה הצ"צ כולם במה שאמר בס' א' וז"ל: גם אפשר שאין אומר כך לסמוך על העוכו"מ לכתחילה כו' ועיין מזה בב"י ס"י ש"ב ד"ה כתב הר"ן וכו', הרי הש"ך בס' ש"ב (יו"ד) ס"ק ג' פסק כתב"י, דהענין שאין חוששים במקום שאין לו הנאה, אינו אלא בדיעבד, וא"כ אע"פ שביו"ד בס' קי"ח וק"ל ור"א וער"א מתיר הש"ך סתם משום אין חוששים לאחלופי מס' ש"ב, נתברר שזה אינו לכתחילה. אלא בדיעבד.

נמצא שלד"ה מי שמעבד עורות אצל אינו יהודי בלא סימן עבר על דעת חכמים, ואין לסמוך עליו, והעורות אסורים, כדברי הספר הזכרונות הנ"ל והאליהו רבה הנ"ל והקול יעקב הנ"ל.

ואחר כל הנ"ל יש דרך אחרת לילך והלינו שיש מחלוקת האחרונים אם אומרים אחרי רבים להטות בפוסקים, בהשו"ת נחלי אפרסמון ס"י מ"ז הוא מאסף רובם, ומשם משמע שרוב הפוסקים סוברים שהולכים אחרי הרוב של פוסקים ובתוכם הש"ך בחו"מ ס"י כ"ה ס"ק י"ט מסכים להרוב.

וא"כ כיון שהמתירים הם המיעוט, וגם הם סומכים על הש"ך, ונמצא שהש"ך (בתוך שאר רוב פוסקים) דוחים דברי הש"ך בדין חוששים או לא חוששים, במקום שאין הנאה, דהרי בס' ר"א אין מתיר המחבר המקוה רק שהספק הוא דרבנן, ואפילו באופן כזה הב"ח סובר שצריכים נעילה במפתח אחת לכל הפחות, וכן פסק השיורי ברכה שם, והרלב"ח בתש' גנת ורדים דף קל"ט ע"ב, וכן הדרכי תשובה מביא מהדברי חיים הק' ועוד מחברים נגד הש"ך הנ"ל.

וכן בס' ש"ב יש שחולקים ואוסרים אפ"ל בדיעבד כמו השו"ת רשב"ש ס"י רצ"ז, והשאלת יעב"ץ ס"י ג"ן ונ"ו אינו מתיר לירא שמים.

ועוד יש דרך אחרת, שמיוסד על שיטה מקובצת בפ"ק דב"מ בשם הרא"ש, והאסיפת זקנים ב"מ דף ז' ע"א, דכדי לקיים מצות עשה צריך להיות ודאי ולא ספק, עד שיש שיטת השו"ת מוצל מאש ס"י י"ג שאפילו ספק ספיקא מונע קיום מצות עשה, ומהרש"ק בשו"ת ובחרת בחיים ס"י י"ב פסק כשטמ"ק הנ"ל וכן השואל ומשיב מהד"ק ח"ג ס"י פ"ז ומהד"ג ח"א ס"י קס"ז, וכנגדם יש הנצי"ב בשו"ת משיב דבר חאו"ח ס"י ל"ד שביטול ברוב אין חילוק ממצות עשה ללא תעשה.

וכיון שסוף דבר שהחפץ חיים במ"ב שלו בס' תנ"ג שער הציון ס"ק ס"ז פסק נגד הנצי"ב הנ"ל וגם כנגד כל המקילים

בענין שימור נגד השואל ומשיב, הנ"ל שתלוי בהשטמ"ק הנ"ל, ואמר וז"ל: הכא דאינו אלא ספיקא ובמקום דוחק אין להחמיר ובאמת מן הנכון לא להקל כל הני קולות של דיעבד עכ"פ לענין כזית של מצת מצוה דנהי דאחזוקי איסורא לא מחזקינן מ"מ שימור גמור לא הוי עכ"ל.

ומהח"ח הנ"ל יצא דבר חדש, שעד עכשיו יכולים לפלפל אם יש לאדם סת"ם, ואינו יודע אם הם מהבורסקי שעליו הספק והשאלה, או לא, אם הסת"ם כשר או לא, משום ט' חניות וכל קבוע וכו', לפי שלכל הפוסקים והמחברים הנ"ל אתחזק האיסור, רק השאלה היא מצד אחר, אבל להח"ח, אע"פ שאינו מחזיק איסורו, אי אפשר לקיים מצות עשה, אם יש ספק.

נמצא שהצ"צ אינו מן המחמירים, ועאכו"כ המ"ד מוה"ר הח' ר' ז"ש דווארקיין נ"י.

אבל אותם שמקילין יותר, עליהם להביא הראיה נגד כל הנ"ל.

הנ"ל

טו. במפתח מאמרים תקס"ו נרשם ברכו ה' מלאכיו ובהע' 55: "נדפס בהנחת הר"פ ע' לח",

והנה לפי הנרשם בהוספות להנחות הר"פ, הרי זהו אותו המאמר דלעיל פ' פנחס (נרשם לעיל הע' 45) ולפי"ז צ"ע מ"ש כאן "אלול", שם נרשם, כי המצוה ובהע' 56 "תורת שמואל - תרכו ע' רעח כנ' שזה המאמר עם הגהות מכ"ק אדמו"ר מהר"ש ובע' רצא יש שם קיצור מביאור שני שע"פ כי המצוה דתקס"ו." הנה הביאור שני שע"פ כי המצוה נאמ' ביוהכ"פ תקס"ו אמנם המאמר נאמ' בשנת תקס"ה וכבר נדפס ונרשם במקומו בסה"מ תקס"ה (עמ' א' קכ הע' 159).

שם נרשם זה היום ובהע' *55 "נזכר באוה"ת בראשית - דף תפט, א ובאוה"ת שם (אות ה') "והנה יש בתומ"צ ג"כ סובב וממלא כמ"ש בתורה שבת שלפני ר"ה תקס"ז ע"פ זה היום תורה מזון ממלא ומצות סובב" אמנם הכוונה ל"שבת שלפני ר"ה סוף תקס"ז" (אוה"ת ר"ה עמ' א'תלד).

דהיינו "שבת שלפני ר"ה תקס"ח" (אוה"ת משפטים עמ' א'רח) וכבר נדפס ונרשם במקומו בסה"מ תקס"ז.

שם נרשם זהר ר' אלעזר פתח וצוילין לעיין בהע' 62 אמנם לא נדפס הע' 62, וכנ' הכוונה לד"ה ר' אלעזר פתח כה אמר ה' (נדפס בסידור רנז, א) ועי' אוה"ת, דברים ע' אתשמב בלאוה"ז להצ"צ ע' תלא, שו"ר אשר הערה הנדפסת 81 צ"ל 62 ובהערה 61 צ"ל "נדפס בסידור רמט, ב".

שם נרשם להבין ענין אוא"ס ובהע' 63, "נזכר באוה"ת
 בראשית ד דף תשמא, ב פ' יתרו ע' תתקע"ח", והנה באוה"ת
 בראשית שם כתוב "להבין ענין אוא"ס סוכות תקס"ז או תקס"ח"
 וכנ' הכוונה לד"ה זה הנדפס בסה"מ ענינים, ע' שנז. ונאמ'
 בשנת תקס"ח. ובאוה"ת יתרו שם כתוב "להבין ענין אוא"ס
 והצמצום תקס"ז", והכוונה לד"ה זה פ' שמות תקס"ז, נדפס
 בסה"מ תקס"ז עמ' כק.

* * *

בגליון לט (נט) העיר הרב ש.ב. לוינ שבכ"י הר"מ בן
 אדה"ז, נמצאים ג' מאמרים השייכים לשנת תקס"ו ולא נדפסו
 בסה"מ תקס"ו ד"ה תורה צוה והביאור, ע"ז. אמנם באמת נדפסו
 שם ע' שסז וטעו וכן נרשמו במפתח, (אמנם שלא במקומם,
 וכמ"ש במ"מ והערות שבע' תמד, שכך נמצאים בגוכ"ל"ק
 אדמהאמ"צ שלא לפי סדר הזמנים).

יוסף יצחק קעלער
 - תלמיד בישיבה -

טז. באגרות קודש אדמו"ר מהוריל"צ כרך ט' ע' תטז (נדפסה
 מצילום האיגרת) איתא וז"ל: מורנו הבעש"ט כתר דחסידות,
 המלאך עתיק, הרב המגיד ממעזריטש אריך, עכ"ל.
 ויש להבין: א) מה שמונה את המלאך בהשתלשלות הנשיאים.
 ב) מה שמונה את המלאך לפני אביו הה"מ. ג) מה שמונה
 לשלושה דברים כתר ועתיק ואריך.

* * *

בהתוועדות דאור ל"ב סיון דובר שה"והוצאתי והצלתי
 וגאלתי ולקחתי" נתקיימו בכל בני"י, ורק ה"והבאתי" לא
 נתקיים בכולם, ולעת"ל יתקיים, שגם מתי מדבר יכנסו לארץ,
 ע"כ מההתוועדות.

ויש להבין שבין אלו שנאמר להם היעוד דוהוצאתי וכו'!
 נכללו גם הרשעים שמתו במכת חושך שגם וגאלתי ולקחתי לא
 נתקיים בהם.

ב.ט. אליהו
 - גליל העליון -
 - אה"ק ת"ו -

לז*. רמב"ם פ"ב מהל' שבת הל' ד' "חכית מיס וכו' שודאי מתבקעין ומכבים, שגם כיבוי מותר", בפ"ב הל' ב' והמספק מן השמן שבנר חייב משום מכבה.

לכאורה מ"ש דין זה מזה שניהם גורם בהל' ב' כתב חייב משום מכבה ובהל' ד' כתב שגורם כיבוי מותר. וגם בהל' יו"ט פ"ד הל' י"ג ואין מסתפקין ממנו וכו'.

בפשטות יש לחלק ביניהם בהל' ב' הוא גורם ישיר שע"י שמספק מהשמן גורם פעולה ישירה לכיבוי. ואילו בהל' ד' שהגורם אינו ישיר למרות כי החביות לכשיתבקעו ויצאו המים רק אז יכבה הדליקה.

אלא שרבנו הזקן נ"ע בשולחנו הל' שבת סי' שלד סעי' כ"ב כתב שהטעם וז"ל: לא גזרו במקום הפסד של גרם כיבוי וכן בסי' רסה סעי' ח' שנמצא האור היא שמכבהו והאדם אינו אלא גורם בעלמא שהרי כשנתן המים בכלים אלו הל' הפסק מחיצה בין המים לאור, ועיין בקונטרס אחרון על אתר ס"ק ג' את התנאים לפי דעת האחרונים המ"א והט"ז.

משמע מכאן שהסיבה בגלל שבדליקה יש סיבה מיוחדת.

הרב שלמה אהרן הולצברג

- ברוקלין נ.י. -

יח. בגליון העבר מ, (רלט) הערתי במ"ש הרמב"ם בנוסח ברכה האמצעית בחוש"מ או ביום מועד חג השבועות הזה, דאיזה חוש"מ יש בשבועות ולתועלת קוראי גליון כזה יש לציין שעמד בזה ג"כ הר' צ.ה. נאטיק בהערות התמימים ואנ"ש דמוריסטאון והביא שבדפוס וויניציאה ליתא לתיבות אלו.

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

ה ל ו ם

יט. ש"פ פקודי ו אדר שני: "ספר התניא הוא לקוטי עצות...".

לקוטי עצות - להעיר שבלקו"ת פרשתנו (פקודי ו, ג)

מובא בארוכה ע"ד ענין המובא במורה נבוכים (להרמב"ם).

ולהעיר מהשייכות בין מורה נבוכים ותניא שניהם יש להם

יחס ישיר להקרא בשם לקוטי עצות (וראה ההקדמה לספר המו"נ):

השם למישור מעקשים ולאור מחשכים (וראה שם בארוכה).

"הצ"צ סיפר אשר בר"ה הראשונה לחייו - אמר רבינו הגדול... שלשת פרקים הראשונים של ספר התניא...". - ראה לקו"ת פרשתנו (פקודי ג, ד) חכים ולא בחכמא ידיעא כו' בארוכה ולהעיר שזה מובא ונת' בפרק שני משלשת פרקים הראשונים דתניא.

ש"פ ויקרא יג אד"ש: "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא..."

ראה לקו"ת פרשתנו (ויקרא ב, א).

ש"פ ויקרא יג אד"ש: "...אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא..."

ראה לקו"ת פרשתנו (ויקרא ב, א): והנה אתפשטותא

דמשה בכל דרא היא בחי' הבטול שיש בכל אדם כו'.

"התורה היא נצחית" - ראה לקו"ת (שם - א, ד): והנה התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו גם עכשיו.

ש"פ צו פ' פרה כ' אד"ש: "ומ"ע להבעיר אש על המזבח... וההקרבה עצמה אינה מספקת."

ראה לקו"ת דרושי חקת (פ' פרה) נו, ד: דשריפת הפרה... ונשאר רק עצמותה... כך כשנפרדו הלבושים צואים מודומ"ע...

ש"פ שמיני כז אד"ש: "רצוא בלי שוב... עס מוז זיך דער הערן אין מעשה בפועל... ורצוא בלי שוב היא מיתה... ניט בלייבען ביים רצוא אליין... און דער מבוא צו דעם איז ואל, ביטול עצמי.

"מעשה בפועל" ראה לקו"ת פרשתנו (שמיני יח, ג): עוה"ז הוא גשמי לכן צריך לצדיקים שעבודתם בגשמיות לקיים מצות מעשיות.

"רצוא" - ראה לקו"ת (שם) הביאור בענין נשמות הנק' בש' לויתן "התפשטות הגשמיות" עיי"ש בארוכה,

"ביטול" - ראה לקו"ת (שם) יט, סע"ג: וזהו"ע ב' הבחינות שור הבר ולויתן כי השור... עול דוקא... שע"י, ביטול ועול זה נמשך בחי' מקיף... להעלותה למעלה.

ש"פ תזריע ה ניסן: "לא מקומו של אדם מכבדו... אלא אדם מכבד את מקומו שניתן לו כח ועוז..."

"להאיר את מקומו באור תורה ועבודה" - ראה לקו"ת פרשתנו (תזריע כב, ד): קב"ה אתי לאשתעשע עמהן בג"ע... כ"ז הוא בחי' עליונה מאד... ע"י עסק התורה לשמה שע"ז ממשיכים תוספת אור בג"ע... ענין התורה והתפלה... עיי"ש בארוכה.

ש"פ אחרי יט נלסן: "הלילה הזה שתי פעמים - מירוק הגוף וגילוי הנפש...".

ראה לקו"ת פרשתנו (אחרי כח, ריש ע"ב); ע"י הגוף העושה המצוה אי"ז ביטול ממש רק ביטול היש לאין.

"חמץ או מצה... מצה ביטול ומצד נפה"ב, חמץ וישות...".

ראה לקו"ת (שם): מי שאינו בבחי' כח מ"ה יכול להיות נמשך לבו אחר הכבוד ונעשה יש וגס רוח.

"יועבר רוח הטומאה" - ראה לקו"ת (שם): ואת רוח הטומאה אעביר.

"אוכלין שאר ירקות... הרבה בחי' בקנאה" - ראה לקו"ת (שם): כל סטרא דקליפה הוא בחי' יש הקנאה כו'.

"בין יושבין בין מסובין... התפשטות התענוג ותענוג העצמי" - ראה לקו"ת (שם - כט, א): בגדי לבן... גילוי עצמי עצמיות התענוג... למעלה מבחי' התענוג שמתצמצם להיות מלובש בחכמה.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן

- ברוקלין נ.י. -

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יהי רצון אשר השם יתברך יחזק בריאותו
ויאריך ימיו ושנותיו בטובה ומתיקות
ויצליח בהצלחה רבה ומופלגה בכל עניניו ופעולותיו הק'
וינהיג את כל ישראל ואת אנ"ש בפרט
בהצלחה מרובה ויוליכנו קוממיות לארצנו נא

נדפס ע"י

א' התמימים